

- [29] GORE, D.: The view from the Tower of Babel = *Library Journal*, 100. köt. 1975. p. 1599–1605.
- [30] TRUESWELL, R. W.: Analysis of library user circulation requirements: final report (NSF Grand GNO 435). 1968.
- [31] University Grants Committee. Capital provision for university libraries: report of a working party. London, HMSO, 1976 (sajtó alatt).
- [32] URQUHART, J. A. és mások: Management and assessment of stock control in academic libraries: a report on a research project. Newcastle upon Tyne, University Library, 1976 (sajtó alatt)
- [33] FUSSLER, H. H. – SIMON, J. L.: Patterns in the use of books in large research libraries. Chicago, University of Chicago Press, 1969.
- [34] SEYMOUR, C. A.: Weeding the collection: a review of research on identifying obsolete stock = *Libri*, 22. köt. 1972. p. 137–148, 183–189.
- [35] LINE, M. B. – SANDISON, A.: „Obsolescence” and changes in the use of literature with time = *Journal of Documentation*, 30. köt. 1974. p. 283–350.
- [36] STUART, I. M. (személyes közlés) 1976.
- [37] BROPHY, P. és mások: A library management game: a report on a research project. (University of Lancaster Library Occasional Papers, 7.) Lancaster, University Library, 1972.
- [38] DALY, J. és mások: The use of gaming in education for library management. (University of Lancaster Library Occasional Papers, 8.) Lancaster, University Library, 1976 (sajtó alatt).
- [39] BUCKLAND, M. K. – HINDLE, A.: Acquisitions growth and performance control through systems analysis, In: Gore, D. (szerk.), *Farewell to Alexandria: solutions to space, growth and performance problems of libraries*. Westport, Greenwood Press. 1976.

/GRAHAM MACKENZIE, A.: *Whither our academic libraries? A partial view of management research = Journal of Documentation*, 32. köt. 2. sz. 1976. p. 126–133./

(Ferch Magda)

A Library of Congress mint országos bibliográfiai központ

A Gépesített Könyvtárhálózatok Tanácsának egyik legutóbbi ülésén W. J. WELSH, a Kongresszusi Könyvtár Feldolgozó Osztályának vezetője a következő nyilatkozatot tette a Könyvtárnak az Egyesült Államok országos bibliográfiai központi státuszára vonatkozóan.

A könyvtárak között elfoglalt helye, példa nélkül álló forráslehetőségei és munkatársainak egyedülálló szaktudása miatt a *Library of Congress* (a továbbiakban: LC) az országos bibliográfiai központ szerepét tölti be. Ezért a könyvtár feladata, hogy fejlessze és fenntartsa azokat az alapvető bibliográfiai eszközöket, amelyek egy átfogó nemzeti adatbázis létrehozásához teremtik meg a stabilitást a decentralizált input mellett. A decentralizált input fontos követelmény egy országos rendszerben. Az LC felismerte ugyanis, hogy az országban igényelt bibliográ-

fiai tájékoztatásnak csupán 75–80%-át tudja ellátni.

Az országos bibliográfiai központ szerepében a Könyvtár a következő szolgáltatásokat és kiadványokat nyújtja:

Tájékoztatás nevekről

1. *Személyek nevével* részben a Könyvtár könyvkatalógusai és az *LC Name Headings with References* (A Kongresszusi Könyvtár annotált személynév-jegyzéke) tájékoztat, de ezek nem teljesek és nem állnak mágnesszalagon rendelkezésre. Fejlesztésükre további erőfeszítéseket fognak tenni.

2. *Téma szerinti tájékoztatást az LC Subject Headings* (A Kongresszusi Könyvtár tárgyszó-jegyzéke) nyújt mikrofilmplap és kötet formájában. Ezek az 1976. költségvetési évtől kezdődően mágnesszalagon is rendelkezésre állnak.

3. *Osztályozási jelzetekről* információt szerezni rendkívül nehéz, egyetlen forrásból nem is lehetséges. Az LC továbbra is a tizedes osztályozást és saját osztályozási rendszerét használja összes mágnesszalagos bibliográfiai jegyzékében.

Általános bibliográfiai adatok

Az LC a *MARC rendszer* alkalmazásának kiterjesztését tervezi, úgy hogy az összes folyamatos katalogizálás azonnal áttevédik mágnesszalagra is.

Általános megjegyzések

1. A Könyvtár on-line bibliográfiai adat- és forrásinformációt nyújt a kívánt formában (mikrofilmplap, papírmásolat, mágnesszalag stb.).

2. On-line adat- és információszolgáltatást az LC inkább hálózatokon keresztül nyújt, mint közvetlenül egyének vagy könyvtárak számára.

3. Az LC támogatja könyvtárhálózatok fejlesztését elsősorban a jelenlegiek tökéletesítése útján, nem pedig újak létrehozásával.

4. A Könyvtár ellátja a kiadókat szabványos címléírásokkal az új kiadványokról. A cél, lehetővé tenni a potenciális felhasználóknak, hogy a lehető leghamarabb hozzájussanak a katalogizálási adatokhoz.

5. 1979-re vagy 1980-ra, amikor az LC folyamatos katalogizálási munkája mágnesszalagra kerül a Könyvtár személyzete on-line üzemmódban juthat hozzá a folyamatos katalogizálási adatokhoz.

6. A leírt rendszer bevezetésével az LC reméli, hogy 1979-ben vagy 1980-ban lezárhatja törzskatalógusát és publikálhatja kiadvány formájában.

The Library of Congress as a national bibliographic center = Network, 2. köt. 8–9. sz. 1976. p. 15., 24./

(Berényi Jánosné)

NSF-jelentés szerint csökken a könyvtárak tudományos-műszaki állománya

Úgy tűnik, hogy a tudósok a részükre szükséges szakirodalomhoz egyre kevésbé a könyvtárak segítségével jutnak hozzá. Ez a *National Science Foundation (NSF)* jelentésének (*Statistical Indicators of Scientific and Technical Communication*) egyik meglepő megállapítása.

Bár sok könyvtár úgy érzi, előnti a tudományos-műszaki irodalom, a valóságban a *könyvtári gyűjtemények nem tartanak lépést az irodalmi terméssel*. 1964-től 1974-ig például egy tudósra jutó megjelent könyvek száma 63%-kal, a folyóiratoké 19%-kal nőtt, ugyanakkor a könyvtárak tudományos-műszaki állományának növekedése csak 22%-os volt. Érdekes hogy míg a tudományos-műszaki könyvek száma 1960 és 1974 közt több

mint háromszorosára nőtt, az átlagos eladott példányszám viszont 2000-ról 800-ra csökkent. A folyóiratelőfizetők száma ugyanakkor viszont csaknem kétszeresére emelkedett.

A tudományos-műszaki könyvtári kiadások ugyan ebben az időben (bázisdollárban is) emelkedtek: az állománygyarapításnál csaknem 2,5-szeresre, egyéb kiadásoknál kétszeresre. Az összes kiadás a csúcsot 1972-ben érte el. Az egy tudósra jutó átlagösszeg tekintetében az előrejelzések szerint ez az érték legalább 1980-ig az 1974-es szinten marad.

/Advanced Technology Libraries. 5. köt. 12. sz. 1976. p. 8./

(S. P.)

KÖNYVTÁRI EGYESÜLETEK

Az ALA centenárius konferenciája Chicago, 1976. július 18–24.

Az ALA (*American Library Association = Amerikai Könyvtári Egyesület*) megalakulása 100. évfordulójának tiszteletére konferenciát rendeztek Chicagóban 1976. július 18-tól 24-ig. Az első ülést július 18-án tartották *Könyvek a nagyvilágban* címmel.

J. BEHRSTOCK, a *Division of Free Flow of Information and Communication Policies (UNESCO)* igazgatója előadást tartott az *UNESCO szerepéről a könyvkiadás fejlesztésében*.

Először a könyvek szabad áramlásának fontosságáról, ennek támogatásáról beszélt, majd a fejlődő országok könyvkiadásának fejlődését tekintette át.

Az AID (*Agency for International Development = Nemzetközi Fejlesztési Ügynökség*) 1964-ben Washingtonban tartott konferenciája után az UNESCO *világméretű felmérést végzett* a könyvkiadásról. Megállapították, hogy a világ népességének 70%-a hozza létre a világon megjelenő könyvek 19%-át, a könyvtermés 81%-a a népesség 30%-ától származik. Európában – ahol a világ összes népességének 13%-a él – jelenik meg a világon kiadott összes könyvek 45%-a, míg Ázsia – ahol viszont az összes népesség 56%-a él – csak 20%-kal járul hozzá a világ könyvterméséhez. Az Afrikában 64 millió dollár értékben eladott könyvek 79%-át külföldi kiadók adták ki.

Az elmúlt 20 évben a könyvkiadás volumene megkétszereződött, a példányszámoké pedig megháromszorozódott. A fejlődő országok könyvtermésében viszont nincs lényeges változás. Különös jelenség ez, hiszen a gazdasági fejlődés ugyanakkor jelentős. Az UNESCO *könyvínségnek* (book hunger) nevezi ezt a jelenséget. Megszünteté-

sére, illetve a könyvkiadás fejlesztésére regionális konferenciákat rendeztek 1966-ban Tokióban az ázsiai országok, 1968-ban Accrában az afrikai, 1970-ben Bogotában a latin-amerikai és 1972-ben Kairóban az arab országok számára. Ezek nyomán született meg 1972-ben a *Nemzetközi Könyvév*, amelynek jelszava: „*Könyvet mindenkinek*”. 70 országban alakultak bizottságok, ezeknek az volt a feladatuk, hogy felkeltsék az érdeklődést a könyvek iránt, támogassák minél szélesebb körű terjesztésüket. Könyvdíjakat adtak ki, több ezernyi könyvtárat nyitottak meg, ingyen tankönyveket osztottak szét, sőt, még a törvényhozást is megpróbálták befolyásolni azzal, hogy a könyvkiadásnak kedvező törvények megalkotását szorgalmazták.

A nemzetközi könyvév eredménye egy világméretű hosszútávú *akcióprogram* meghirdetése volt, amelynek fő céljai:

- fokozni az oktatásban használt könyvek szerepét;
- támogatni a fordítások publikálását, természetesen a szerzői jog tiszteletben tartásával;
- támogatni a könyvkiadást és könyvterjesztést, különös tekintettel a könyvtárakra; és
- olvasásra buzdítani az embereket.

Több javaslatban hangsúlyozták, ki kell emelni a könyvtárak szerepének társadalmi fontosságát, mert a *könyvtár maig a legjobb eszköz arra, hogy az emberi gondolkodás csúcsteljesítményei s az alkotó képzelet irodalmi alkotásokban testet öltött formái mindenki által elérhetőek legyenek.*

Az UNESCO olyan regionális központokat hozott létre, amelyek hatékonyan dolgoznak azért, hogy a fejlődő országokban jól működő nemzeti könyvkiadóipar jöhessen létre. Az UNESCO meghatározta ezeknek a